

פניני הפרשה

♦ יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים ♦

© נייד: 052-7654216 כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. © דוא"ל: 7654216@gmail.com

לבוא!

יתרו חותן משה, נפעם מהנסים והנפלאות שליוו את בני ישראל בצאתם ממצרים. אם נדייק, לא רק הוא התפעם, אלא העולם כולו עמד נדהם ומשתומם, אך שונה היה יתרו מכל העולם, הוא החליט גם לבוא אל מקום חנייתם של בני ישראל במדבר, כפי שנאמר: "וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים". וכתב רש"י: "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". יתרו שמע שמועה כזו שהביאתו לעזוב את מקומו, שישב בכבודו של עולם, ולבוא אל המדבר. כי הרי כל העמים שמעו וידעו מקריעת ים סוף, ככתוב בשירת הים "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען". ובכל זאת, לא השתנה אצלם מאומה, כי כל הגויים שמעו, פחדו ורעדו, אבל לא השכילו לתרגם את השמיעה למעשה, ואילו יתרו שמע ועשה מעשה, "ובא" ללמוד תורה ולהחכים. ומה באמת גרם לו לבוא יותר מכל השאר? התשובה היא, שהוא לא רק שמע על קריעת ים סוף אלא גם על מלחמת עמלק. כיון שראה שלמרות כל הנסים שנעשו, מדת העמלקיות נשארה בעולם, פחד שגם ההתפעלות שלו תפוג ולא ישאר ממנה מאום. לכן בא למשה כדי ללמוד תורה כמו שמבאר רש"י על הפסוק "ויספר משה לחותנו" למשוך את לבו לקרבו לתורה. הרי לנו שבלי תורה גם כשיראה אדם נסים ונפלאות, עלול הוא להישאר במצב של עמלק ח"ו. לפיכך היה יתרו מוכרח לבוא ללמוד תורה כדי להשאיר את הרושם של הנסים ששמע ביציאת מצרים.

מסופר שכאשר פתח רבי חיים מוולוז'ין את ישיבתו המפורסמת, התחילה ההשכלה לנגוס בבחורי הישיבה, והיה נסיון עצום להישאר ללמוד בישיבה. אפילו בישיבת וולוז'ין המעטירה פגעה ההשכלה ושלושה בחורים מופלגים נתפסו ברשתה. באו הבחורים לשאול בעצת ראש הישיבה, וכך אמר להם: עתה היא עת מלחמה וכזאת וכזאת תאכל חרב ההשכלה, אבל יש עצה: מי שזכה לטעום מטעם מתיקות התורה, ישוב אליה! ללא קשר ליחוסו או למדותיו, רק מי שזכה לטעום מטעמה הערב של התורה, יינצל. ואכן בחור אחד מהשלושה שפרשו, שב לישיבה באורח פלא בזכות היותו דבוק בתורה בעת שהותו בישיבה. וזהו הלימוד מיתרו ששמע "ובא" ללמוד תורה.

שיא תורני

♦ סדר הלימוד הגדול ביותר בעולם היהודי ♦

לימוד הדף היומי
שהשנה מלאו לו מאה שנים.

עצה טובה

כשבנך מגיע הביתה עם התעודה מהתלמוד תורה, התחל דוקא מעמודת ה"הליכות" ותשבח אותן, ורק לאחר מכן תעבור לעמודת הציונים על המקצועות. (ספר העוצמות).

מגיד דבריו / פנינה מתורתנו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"סופו של אדם שהולך לפני בית דין של מעלה שלהבת אש אשר ישרפוהו בהבל אש פיהם, ומה ערכו של אדם שם הלא הוא כיתוש לפני ענק, ואין מי שיעודדהו ויעזרהו, רק המצוות ומעשים טובים שעשה בעולם הזה, הם הולכים לפניו ומקדימים אותו ומליצים טוב בעדו".

(מגיד חדשות ח"י עמ' שנ"ה).

ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה (כ"ג י"א)

יש לפרש הפסוק ע"פ מ"ש בהוריות (י"ג ע"ב): חמשה דברים משכחים את הלימוד, ואחד מהם הוא אוכל ממה שאוכל חתול. ובחופת אליהו רבה שבסוף ספר ראשית חכמה (שער ו' אות ד') הוסיף גם האוכל ממה שאכל כלב. ע"ש. ועי' בשו"ת יביע אומר ח"ב (חיו"ד סי' ח' אות ז') שהביא כמה פוסקים ומהם תה"ד יוסף אומץ ושו"ת דברי חיים ועוד דס"ל דלא יאכל מכל החתיכה שאכל ממנה החתול ולא די בגרירה ע"ש. [ודרך אגב מזה יש להעיר על מ"ש בהגהות עיני שמואל שבסוף הוריות שם דלאסור כל הפת שאכל ממנו החתול הוא שטות גדול ואין שום חשש לאכל את השאר וכו' ע"ש, דהנה מהרא"י שהוא ראשון ועוד כמה אחרונים אוסרים את כל המאכל כנ"ל]. וידוע שכלב נקרא חיה כמובא בכלאים סופ"ט [כת"ק שהלכה כמותו] וגם חתול נקרא חיה, כמ"ש רבי עובדיה ברטנורא בפסחים פ"ב מ"א ד"ה מאכיל לבהמה וכו' וכ"מ בהושע פ"ט פס' ו' עה"פ "חוח באהליהם" דפי' רש"י והרד"ק בשם התרגום יונתן דחוח הוא מין חיה ובתרגום שם אי' חתולין משמע דחתול הוא חיה ע"ש. וזהו שאמר "ואכלו אביוני עמך" ורק אח"כ "ויתרם תאכל חית השדה" היינו החתול והכלב ולא להיפך משום שגורם לשכחה. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

ובסתום חכמה תודיעני

נרצה לשימוע מפי הקב"ה אלא "בתרגום" ממך, ויאמר משה אל העם אל תיראו וגו', ויעמוד העם מרחוק ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים. ואז התחיל לתרגם מ"לא תשא את שם ה' אלהיך" וגו' והלאה.

זו הסיבה שמכאן והלאה באה הפסקה בין דיבור לדיבור, כי בין דברה לדברה היתה הפסקה כדי שיעזור שהקב"ה יאמר למשה ואח"כ משה יתרגם לישראל. ולכן מהדברה השלישית באו הדברים בלשון נסתור (כאשר צוץ ה' אלקיך...) לא כמו בשתי הדברות הראשונות שנאמרו בלשון נוכח, שהקב"ה כביכול מדבר בעדו. ולכן לפני "זכור את יום השבת" וגו' ישנה פרשה פתוחה כי היא הדברה הארוכה שבכלן וההפסק גדול מכלם. או בגלל שעד כה היו מצוות שבין אדם למקום ומכאן והלאה מצוות שבין אדם לחבירו, ומצוות שבת ממוצעת ביניהם שהיא גם בין אדם למקום (כי ששת ימים עשה ה' וגו') וגם בין אדם לחבירו (למען ינוח עבדך ואמתך כמוך וזכרת כי עבד היית וגו' ככתוב בפרשת ואתחנן). ועל זה אמרו רז"ל (מכות דף כ"ד ע"א) "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו", כי אותם שמענו בדיוק מפי הקב"ה כביכול בלשון מדבר בעדו, והשאר שמענו בתרגום מפי משה.

והדברים מאירים ושמחים כנתינתם מסיני מפי הגבורה...

למתבונן מלמעלה, נראה לכאורה חילוק הפרשיות בעשרת הדברות כחוסר עקביות בולט. מצד אחד שתי הדברות הראשונות (אנכי ולא יהיה לך) באו בתורה בלי הפסק פרשה כלל, לא פתוחה ולא סתומה, ואילו לאחר מכן לפני כל דיברה יש פתיחת פרשה, אך גם שם בולט חוסר העקביות - לפני "לא תשא" באה פרשה סתומה, ואילו לפני "זכור את יום השבת" באה פרשה פתוחה, ומכאן ואילך בין כל דברה לחברתה באה פרשה סתומה, ואפילו בין דברות קצרות מאד כמו לא תרצח, לא תנאף וגו'.

בחומש בית נאמן פרשת יתרו הפליא מרן ראש השיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א פלאות בזה, והסביר שמתחילה רצה הקב"ה למסור את כל עשרת הדברות לעם ישראל שלא באמצעות משה, ולכן ציוהו "לך רד", וכשירד משה מיד התחיל הקב"ה "אנכי ה' אלקיך וגו' לא יהיה לך" וגו' עד "לאוהבי ולשומרי מצוותי", קול גדול ולא יסף, ולכן באו הדברים בלי הפסק כלל לא פתוחה ולא סתומה (וכמ"ש רש"י בפרשת ואתחנן בד"ה ולא יסף וכו' לפי שמדת בשר ודם אינו יכול לדבר כל דבריו בגשימה אחת וצריך להפסיק, ומדת הקב"ה אינו כן, לא היה פוסק וכו'). אולם העם בראותם "את הקולות (לשון רבים, והם שני הדברות הראשונים אנכי ולא יהיה לך) וגו' וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה", כלומר את יתר הדברות לא

עשרת הדברות - לבליעת התפרצות כעס

(הרב משה שינפלא שליט"א).

6. **שכר מול הפסד רוחני** - קח בחשבון את השכר הרוחני העצום שעומד למי שבולם פיו בשעת כעס ומריבה - כצאת השמש בגבורתו, לעומת ההפסד הרוחני הגדול - כאילו עובד עבודה זרה.

7. **הסרת מבט** - הסר את המבט ממי שאתה כועס עליו. (הגאון רבי זמיר כהן שליט"א).

8. **סוגיא עמוקה** - נסה להסיט את המחשבה מהכעס על ידי התעמקות באיזו סוגיא תורנית. בנוסף, עצם כח התורה ישכך ממך את הכעס. ("חובת התלמידים" פרק ט').

9. **מכעס לרחמים** - הפוך את האנרגיה של הכעס לאנרגיה של רחמנות כלפי האדם שאתה רוצה לכעוס עליו ("ליקוטי עצות", ערך כעס).

10. **פני תינוק** - הבט בפניו של תינוק. מי יכול לכעוס כאשר הוא רואה פנים משועשעות ומתוקות של תינוק שלא חטא?...

1. **איך אתה נראה** - רוץ אל ראי מזדמן, הבט בדמות שלך עצמך, ותקלוט כיצד אתה נראה בעיני אחרים בשעה שחמה שפוכה על פניך... (הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל).

2. **חייד למצלמה** - דמיין שמצלמים ומתעדים אותך... (הרב דודי ברורמן שליט"א).

3. **כעסת שכעסת** - הזכר לעצמך שאחרי שנרגעת מההתפרצות הקודמת, התביישת בעצמך, **כעסת על עצמך שכעסת**, ורצית למחוק רגעים מכוערים אלו מהתודעה...

4. **פרופורציות** - עצור רגע ושאל את עצמך שאלות שיעזרו לך לקבל פרופורציות: רגע, על מה אני בעצם כועס, האם באמת קרה לי דבר כה נורא, ובכלל, האם בכלל כעסי מוצדק או שהוא נובע מראיה חד צדדית.

5. **רווח מול הפסד** - ערוך חשבון של רווח מול הפסד: האם אני ארויח ואשיג משהו מרגזנותי... מהר מאוד תגלה כי לא תרויח שום דבר מהכעס, להיפך - רק הפסד בזיונות וחרטה ולפעמים גם נזק בריאותי.

הוא - היה אומר + ביאור אמדות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רבה - בעל חוש הומור

ניתן ללמוד זאת מהמובא במסכת שבת (ל' ע"ב) שרבה היה נוהג לפתוח כל שיעור שלו במילתא דבדיחותא: כי הא דרבה מקמי דפתח להו לרבנן, אמר מילתא דבדיחותא ובדחי ורבנן וכו'. וכן מצינו במסכת ברכות (ל' ע"ב): אביי הוה יתיב קמיה דרבה. חזייה דהוה קא בדח טובא וכו'.

מגילה עפ"ה (ר"ת עלון פניני הפרשה) + מכתבים למערכת

י"ר כח על העלון הנאצל!

מה שהביא במדור פסוק בלחנו ממך ראש הישיבה שליט"א שרמז בנאמר "אותי הושיב על בני ואותו תלה" שתראו ויתיה צליב וכו'. כבר נרפס בחומש בית נאמן במקומו. ויש להוסיף שהמלים בפסוק אחריו "וישאל פרעה" - אותיות "ישו הרע חלף".

גם מה שרמז רבי רחביה חזקוני נר"ו בפתרון חלום שר המשקים ושר האופים, שהראשון אמר "ראשך" מאילו ובשני מרע. יש לציין שכעין זה רמז מוהר"א פרי"ל צ"ל בספרו משחת אהרן, שהראשון בסגול הרומז לחסד, והשני בשוא הרומז לבין. ע"כ. ואפי' הפסל כשהוא בהמשך יהיה מרע ובשוא וכנובס. והפרשה תבדע.

ואתה שוא

תבנ"ה ס"ט

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מֵרַן רַה"י הַגָּאוֹן רַבִּי מֵאִיר מֵאֲזוּז שְׁלִיט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: אדם שאכל שיעור של מזונות המחייב ברכת על המחיה ובנוסף אכל גם פירות שאינם משבעת המינים, האם יברך קודם על המחיה ויפטר מברכת בורא נפשות או יקדים ברכת בורא נפשות ואח"כ על המחיה?

תשובה: דעת הגר"ע יוסף בשו"ת יביע אומר ח"ה (חאו"ח סי' י"ז אות ח') שיקדים ברכת בורא נפשות, מפני שחושש להגהת סמ"ק (סימן קנ"א). אבל בברכת ה' (ח"ג פרק ח' סעי' י"ז) הוכיח בראיות ברורות שאין הלכה כהגהת סמ"ק ע"ש, ודפח"ח. [וע"ע בס' נפש חיה מערכת הבי"ת אות כ"ב].

שאלה: מי שלקח מצה קשה נכססת שברכתה מזונות (לא בפסח), והרטיבה במים או הטבילה במרק באופן שכבר אינה נכססת כלל, האם יברך עליה ברכת המוציא?

תשובה: כמו שאם עשינו צנימים מלחם, ברכתם המוציא ולא פקע שם לחם מהם - כך אם מרטיבים מצה במים או במרק, ברכתה מזונות ולא פקע ממנה שם פת הבאה בכיסנין. כן נראה פשוט. וכך נהגנו בחו"ל ע"פ אמה"ג זצ"ל.

שאלה: מאפיה שנשאר לה בצק של לחמניות שברכתו המוציא, והכינו מהבצק הזה צנימים, מה ברכתן? תשובה: הצנימים ברכתן מזונות. רק אם נאפו מעיקרא ללחם וייבש אותם בטוסטר, מברך המוציא.

שאלה: מה מברכים על 'ארישה' (תבשיל חיטה) שלא בתוך הסעודה?

תשובה: מזונות ועל המחיה. היא מחמשה מיני דגן ומשביעה (עיין בהגהות איש מצליח על המשנה ברורה סימן ר"ח).

שאלה: בברכת בורא נפשות, האם "חי העולמים" פירושו שחי לעולם או שמחיה את העולמים? תשובה: אין פירושו שמחיה את העולמים. אלא הפירוש: א. שחי לעולם. ב. חיות העולם, שכל העולם מקבל מהקב"ה שפע של חיים. ובין לפירוש זה בין לפירוש זה, החי"ת בצירי. כמו וישבע בחי העולם (דניאל י"ב ז'). וגם לפירוש א' שחי לעולם, בסמיכות ישתנה הפת"ח לצירי כמו די השיב לו (ויקרא כ"ה כ"ח). [ועיין בשו"ת בית נאמן ח"א חאו"ח סי' ו'].

פסוק בזמני - פסוק מהפרשה הדומה על הזמן בו נקראת הפרשה

הגאון רבי ישראל סלנט זצ"ל נפטר בכ"ה בשבט התרמ"ג בשבוע שקוראים בתורה בפרשת משפטים העוסקת בדיני בין אדם לחברו. והוא היה כידוע מייסד תנועת המוסר ועורר רבות על ענייני בין אדם לחברו.

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מוזל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com